

siebie znaleźć miejsce na osiągnięcie czegoś w życiu. Konieczne wydaje się opracowanie tych zagadnień dotyczących innych regionów, wtedy będzie możliwa odpowiedź na postawione przez autora pytania w odniesieniu do

terenów całej Rzeczypospolitej, przede wszystkim zaś, czy prawidłowości charakterystyczne dla Małopolski, odpowiadają również rzeczywistości innych dzielnic.

Dorota Żołądź
Poznań

Noty

J. Hellwig, W. Jamrozek, D. Żołądź, *Z prac poznańskich historyków wychowania*, Poznań 1994, Wydawnictwo „Eruditus”, ss. 141

Książka poświęcona zmarłemu w 1990 roku profesorowi Stanisławowi Michalskiemu zawiera 4 rozprawy autorstwa jego uczniów i współpracowników. Tom otwiera szkic Jana Hellwiga poświęcony rozwojowi historii wychowania w ośrodku poznańskim. Autor wywodzi jej początki z rozważań i dysput pedagogiczno-moralizatorskich prowadzonych w średniowiecznych szkołach katedralnych i dochodzi aż do czasów współczesnych przedstawiając dorobek i osiągnięcia naukowe kilku pokoleń poznańskich historyków wychowania.

Dorota Żołądź zajmuje się podróżami edukacyjnymi Polaków w XVI i XVII wieku. Po przedstawieniu typologii podróży zagranicznych podejmowanych w celu zdobycia lub uzupełnienia wiedzy i ich ocenie, jakiej dokonała ówczesna literatura pedagogiczna, paratetyczna i piękna, przedstawia kilka przykładów peregrynacji – rodziny Lubomirskich (Stanisława, Jerzego i Aleksandra, Stanisława Herakliusza oraz jego synów Teodora i Franciszka), Jerzego Ossolińskiego oraz Jana Rybińskiego.

Kolejny rozdział Wiesława Jamrozka dotyczy teoretycznych i organizacyjno-programowych założeń oświaty pozaszkolnej w wersji ludowców Drugiej Rzeczypospolitej. W opinii ludowców oświata pozaszkolna miała kompensować niedomagania ówczesnego systemu szkolnego i pomagać młodzieży wiejskiej

w uzupełnianiu wykształcenia, a przede wszystkim służyć przełamaniu izolacji świata chłopskiego i wrastaniu chłopca w społeczność i kulturę narodową. Obejmowała różne formy i kierunki, które Autor przedstawia (m.in walkę z analfabetyzmem, czytelnictwo, wiejski uniwersytet ludowy, pielęgnowanie tradycyjnej kultury ludowej i twórczości amatorskiej, sport i turystykę, edukację i samoedukację rolniczą).

W ostatnim studium Jan Hellwig omawia oświatę wielkopolską w latach 1945-1991. Wyróżnia w tym czasie osiem faz rozwojowych – od początków, przez okres tendencji centralistycznych, przygotowania do ogólnopolskich reform oświatowych, czasy kolejnych reform (lata 60-te, 70-te), prób ich wdrożeń i niepowodzeń, aż do czasów współczesnych, które Autor określa jako okres „prac nad nową reformą i przyszłościowym modelem szkolnictwa”.

Całość uzupełnia bibliografia prac Stanisława Michalskiego zestawiona przez T. Żołądź, obejmująca kilkanaście książek oraz przeszło 160 artykułów i rozpraw.

Zamówienia na książkę można kierować na adres Wydawnictwa „Eruditus” (Osiedle Bolesława Chrobrego 8/58, 60-681 Poznań) lub Zakład Historii Wychowania (Wydział Studiów Edukacyjnych, UAM, ul. Szamarzewskiego 89, 60-568 Poznań).

(Red.)